

لزوم یکسان‌سازی رسم‌الخط قرآن کریم

سید مهدی سیف

یکی از دلایل عدم توانایی خواندن قرآن توسط مردم ناتوانایی آنان در روخوانی

است. و یکی از اصلی‌ترین دلایل یادنگرفتن روخوانی قرآن کریم، تعدد

رسم‌الخط قرآن در کشور ایران است: رسم‌الخط‌های متعدد ایرانی، مصری،

ترکی، شبه قاره‌ی هند و پاکستان. در این رسم‌الخط‌ها، انواع کاتبان نیز قرآن را

کتابت کرده‌اند. به نظر می‌آید، باید رسم‌الخط قرآن کریم در ایران سروسامان

پیدا کند. در شماره‌ی ۳۰، سرمقاله‌ی مجله به این موضوع پرداخته بود. آقای سید

مهدی سیف، استاد رسم‌الخط، در این شماره برای شما مطالبه آماده کرده است

که توجهتان را به آن جلب می‌کنیم.

خوب است بدانیم که اولین مرحله از ضابطه‌مندی و یکسان‌سازی رسم‌الخط قرآن، در شبه قاره‌ی هند اتفاق افتاده است، و در حال حاضر، کتابت مصحف در کشورهای هند، پاکستان، بنگلادش، افغانستان، مالزی، اندونزی و... یکسان و با یک ضابطه است. دومین مرحله‌ی ضابطه‌مندی و یکسان‌سازی رسم‌الخط قرآن، در کشور مصر اتفاق افتاد و سپس به عموم کشورهای عربی راه یافت. امید است سومین مرحله‌ی ضابطه‌مندی و یکسان‌سازی رسم‌الخط قرآن، در کشور جمهوری اسلامی ایران اتفاق بیفتد؛ زیرا در حال حاضر کتابت قرآن کریم در کشورمان، با رسم‌الخط‌های متعدد و شیوه‌های گوناگون متداول شده است؛ مانند:

۱. رسم‌الخط مصری (خط عثمان طه).
۲. رسم‌الخط ایرانی قدیم (خط نیری، خالقی، فضالی، طاهر خوش‌نویس و...).
۳. رسم‌الخط ایرانی تلفیق شده با مصری، یعنی خط عثمان طه که توسط «سازمان دارالقرآن» اصلاح شده و تلفیقی از شیوه‌ی ایرانی و مصری است.
۴. رسم‌الخط ایرانی جدید (کم علامت) که توسط «مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران» تهیه و تنظیم شده است.
۵. رسم‌الخط هندی که در استان‌های جنوب شرق و شرق ایران رایج است.

۶. رسم الخط ترکی که در حاضر کمتر استفاده و چاپ می‌شود.
 ۷. سایر رسم‌الخطها مانند شیوهی خط قرآن مبین، خط قرآن خود اعراب و... که میزان استفاده از آنها محدود است.

مشکلات تعدد شیوه‌های رسم الخط قرآن

۱. مشکل شدن روخوانی قرآن و افزایش میزان اشتباه در خواندن عموم مردم؛
  ۲. سردرگمی عموم مردم در مواجهه شدن با رسم‌الخطهای گوناگون قرآن؛
  ۳. افزایش استثنائات و قواعد روخوانی؛
  ۴. مشکل شدن و پیچیدگی قواعد روخوانی؛
  ۵. پیچیدگی و تعدد روش تدریس و سردرگمی معلمان در آموزش روخوانی قرآن؛
  ۶. تعدد شیوه‌های تألیف کتب قواعد روخوانی و سردرگمی مؤلفان در تألیف کتب آموزش روخوانی؛
  ۷. مشکل بودن و پیچیدگی ضوابط نوشتن قرآن و سردرگمی خوش‌نویسان در کتابت مصحف شریف؛
  ۸. وجود بازار کاذب برای نگارش مصحف، تألیف کتب روخوانی و روش تدریس روخوانی قرآن؛
  ۹. پیچیدگی و مشکل شدن نظارت، تصحیح و تأیید چاپ مصحف، برای مراجع ذی‌صلاح؛
  ۱۰. شاخص نبودن ضوابط رسم‌الخط قرآن در جمهوری اسلامی ایران، در مقابل ضوابط سایر کشورهای ایران؛
- با توجه به مسائل و مشکلات فوق، یکسان‌سازی رسم‌الخط قرآن کریم در کشورمان ضروری به نظر می‌رسد و در صورت انجام این کار ملی بزرگ، فواید زیر حاصل می‌شود.

فواید یکسان‌سازی و رسم الخط قرآن

۱. آسانی و هموار شدن روخوانی قرآن برای عموم مردم و کاهش میزان اشتباهات؛
۲. رفع سردرگمی و بلا تکلیفی مردم در مواجهه شدن با رسم‌الخط قرآن کریم؛
۳. کاهش استثنائات و قواعد روخوانی؛
۴. آسانی و یکسان شدن قواعد روخوانی؛
۵. آسانی و وحدت رویه در آموزش قواعد روخوانی و رفع سردرگمی عموم معلمان در آموزش روخوانی قرآن؛
۶. آسانی و وحدت رویه در تألیف کتب قواعد روخوانی و رفع سردرگمی عموم مؤلفان در تألیف کتب آموزش روخوانی قرآن؛
۷. آسانی و یکسان شدن ضوابط نوشتن قرآن و رفع سردرگمی عموم خوش‌نویسان در کتابت مصحف؛
۸. جمع‌آوری بازار کاذب در نگارش مصحف، تألیف کتب روخوانی و روش تدریس روخوانی قرآن؛
۹. آسانی و هموار شدن نظارت، تصحیح و تأیید چاپ مصحف، برای مراجع ذی‌صلاح؛
۱۰. شاخص شدن ضوابط رسم‌الخط قرآن در جمهوری اسلامی ایران، در مقابل ضوابط سایر کشورهای اسلامی.